

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1861

Vragen van het lid **Kuiken** (PvdA) aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *het bericht dat jongeren vaak ten onrechte worden opgesloten in isoleercellen* (ingezonden 8 februari 2019).

Antwoord van Minister **De Jonge** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 14 maart 2019). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 1719.

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het bericht «Jongeren vaak ten onrechte opgesloten in isoleercel»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2, 3

Bent u ook geschrokken van het feit dat de mentale gezondheid van jongeren ernstig geschaad wordt door zinloze isolering als gevolg van een ernstig tekort aan jeugdzorgmedewerkers? Zo ja, welke concrete nieuwe maatregelen gaat u nemen om dit personeelstekort op te lossen?

Deelt u de mening van veel experts dat het isoleren van mensen vaak een negatief effect op de onderliggende problematiek? Zo nee, hoe legt u dan uit dat juist in de isoleercel zich de meeste agressie-incidenten voordoen? Zo ja, op welke manier brengt u dit in de praktijk?²

Antwoord 2, 3

Om schadelijke en traumatiserende effecten van gedwongen afzonderen te voorkomen, heb ik april vorig jaar – samen met gemeenten en jeugdhulpinstellingen, in het programma Zorg voor de Jeugd – de ambitie neergelegd om te stoppen met gedwongen afzonderen. Jeugdzorg Nederland is vorig jaar in samenwerking met alle jeugdzorgplusaanbieders gestart met het opstellen van een uniforme, breed gedragen definitie en interpretatie van gedwongen afzonderen. Eind mei zal door een nulmeting bekend zijn hoeveel jongeren in de Jeugdzorgplus gedwongen worden afgezonderd. Ook werk ik

¹ <https://nos.nl/artikel/2270749-jongeren-vaak-ten-onrechte-opgesloten-in-isoleercel.html>

² <https://www.trouw.nl/opinie/contact-met-agressieve-patienten-werkt-beter-dan-de-isoleercel~a58a4add/>

samen met de sector aan een plan voor passende zorg voor de meest kwetsbare jongeren; hierin is ook aandacht voor het terugdringen van het aantal gedwongen afzonderingen.

Tevens is de IGJ een toezichtproject gestart waarin speciale aandacht is voor dit onderwerp. In het eerste kwartaal van 2019 zullen alle gesloten jeugdhulp instellingen bezocht worden, met als focus het terugdringen van repressieve en vrijheidsbeperkende maatregelen. De rapportage hierover is in juni dit jaar voorzien. Mocht er een verband bestaan tussen tekort aan jeugdzorgmedewerkers en het plaatsen in gedwongen afzondering, dan zal dit in dit toezichtproject aan het licht komen. Ik neem het tekort aan jeugdzorgmedewerkers serieus. Daarom hebben de Minister voor Medische Zorg, de Staatssecretaris van VWS en ik in november 2018 de publiekscampagne «Ik Zorg» gelanceerd³.

Vraag 4

Op welke manieren zet u zich in om het aantal isoleerincidenten te verlagen? Bent u op de hoogte van initiatieven die dit als doel hebben, waar bijvoorbeeld het «high en intensive care-model» wordt toegepast? Zo ja, hoe ondersteunt u deze initiatieven?

Antwoord 4

Ik ben op de hoogte van dergelijke initiatieven. Op verzoek van uw Kamer heb ik budget vrijgemaakt om initiatieven die werken volgens het high-intensive care en high-safety-model en soortgelijke initiatieven te stimuleren om intensieve zorg met een andere manier van beschermen te ontwikkelen voor kwetsbare jongeren⁴.

Vraag 5

Bent u het eens met de stelling dat repressie in strijd is met kinderrechten? Zo nee, waarom bent u van mening dat het opsluiten van jongeren zonder geldige reden gerechtvaardigd is?

Antwoord 5

Het opsluiten van jongeren zonder geldige reden is nooit gerechtvaardigd. Zoals de in het artikel van de Nos.nl aangehaalde psycholoog en onderzoeker De Valk aangeeft, kan het gebruik van de isoleercel in de gesloten jeugdhulp in de praktijk soms in strijd zijn met kinderrechten. De vrijheidsbeperkende maatregelen die op grond van de Jeugdwet toegepast worden, moeten altijd noodzakelijk zijn om de met de jeugdhulp te bereiken doelen te kunnen bereiken. Het plaatsen van een jongere in een isoleercel met als doel hem te straffen, valt daar niet onder en is daarom niet toelaatbaar. Maar een tijdelijke plaatsing in afzondering kan wel noodzakelijk zijn als bijvoorbeeld de veiligheid van hulpverleners of andere jongeren in de instelling in het geding is. De Jeugdwet biedt daarvoor het juridische kader. De afzondering is bedoeld als uiterste maatregel, die toegepast wordt als niet met minder ingrijpende maatregelen kan worden volstaan, zoals een jongere uit de situatie te halen door met hem of haar naar buiten te gaan. De Jeugdwet bepaalt niet dat afzondering moet plaatsvinden in een specifieke ruimte. Het kan gaan om een speciale afzonderingsruimte, maar ook om de eigen kamer van de jeugdige. In elke situatie zullen de betrokken professionals een verantwoorde afweging moeten maken. Zij kunnen ook een interne overplaatsing of overplaatsing naar een andere gesloten accommodatie overwegen. Daarnaast kan afgewogen worden of het goed is dat tijdens de afzondering een medewerker bij de jeugdige blijft.

Vraag 6

Deelt u de mening dat jeugdzorginstellingen, net zoals verschillende ggz-instellingen die laten zien dat het mogelijk is⁵, maatregelen moeten nemen om het aantal separaties naar nul te brengen? Zo ja, hoe stimuleert u deze hoogst noodzakelijke doelstelling? Zo nee, waarom niet?

³ www.ontdekdezorg.nl

⁴ 35 000 XVI, nr. 89

⁵ <https://www.volkskrant.nl/wetenschap/nooit-meer-in-de-hel-van-de-isoleer-de-separeercel-verdwijnt-langzaam-uit-ggz-instellingen~b573aac5/>

Antwoord 6

Ja, ik ben van mening dat dit mogelijk is. Er moeten en worden maatregelen genomen om het aantal plaatsingen in gedwongen afzondering naar nul te brengen. Hoe ik dit stimuleer, geef ik aan in het antwoord op vraag 2 en 3.